

Stipendieberättelse

Från Jannike Kihlberg

Stipendiet på 30.000 kronor användes för att studera hur klimatförändringen har påverkat isbjörnarnas uppträdande i byn Ittoqqortoormiit på Grönland.

Byn ligger på sjuttonde breddgraden på östra Grönland och har cirka 380 invånare. Den globala uppvärmningen har medfört att på bara några få år har packisen på havet försvunnit utanför Ittoqqortoormiit. Bristen på is gör att hungriga isbjörnar har börjat söka sig in till byn. Problemet har blivit så stort att byn har fått landets första isbjörnspatrull som är finansierad av Världsnaturfonden, WWF.

Jag var i byn från den 30 augusti till och med den 12 september 2017 och intervjuade ett stort antal personer.

Innan resan hade jag bland annat varit i kontakt med bland andra WWF på Grönland och den person, Erling Madsen, som är den lokalt ansvarige för byns isbjörnspatrull.

Via Erling Madsen kunde jag hyra ett hus i byn, där finns annars få ställen att bo på som besökare.

Klockan sex varje morgon, måndag till fredag, kör isbjörnspatrullen mellan soptippen på ena sidan byn till Valrossbukten, en vik på den andra sidan. Båda platserna är populära ställen för isbjörnarna att söka föda på.

Morgonronden är till för att se till att det inte finns några isbjörnar i byn när barnen ska gå till skolan.

Jag fick följa med på några morgonrundor. Vid två tillfällen såg vi isbjörn på långt avstånd. De var rädda och sprang undan. Enligt Erling Madsen skrämmer patrullen iväg ett tjugotal isbjörnar per säsong.

Jag besökte skolan, där rektor, lärare och elever alla berättade att de var rädda för isbjörnar. De flesta har sett isbjörnar vid olika tillfällen när de varit på turer med sina familjer. Människorna i byn åker ofta på jakt och är vana vid vildmarksliv. Alla har gevär. Ett dussintal män är professionella fångstmän som helt och hållet lever på jakt.

Jag hyrde ett gevär eftersom det rekommenderas att ha ett vid promenader utanför byn. På byns meteorologiska station tog Erik Flemming Saniimuinaq Pedersen fram lokal statistik över temperatur och nederbörd de senaste åren. Den visade

Årsmedeltemperaturen för byn är -7,51 grader. Varje år från och med 2013 till och med 2016 har medeltemperaturen varit högre än normalt, mellan 2,4 grader och 5,4 grader varmare. Från 2015 har årsnederbörden varit ungefär dubbelt så hög som normalt.

Tillsammans med Erling Madsen hyrde jag en båt och åkte till fångstsamhället Cap Tobin som ligger på en udde några sjömil från byn. Oftast kommer isbjörnarna den vägen. Jag intervjuade några av de professionella jägarna, fångstmän, som fanns där. De berättade att förutsättningarna för jakten har ändrats radikalt eftersom isen har försvunnit.

Tidigare fångades säl vid iskanten, nu får de lägga nät från land och hoppas på att få säl. De berättade att nya arter har börjat dyka upp i fjorden, bland annat torsk och lunnefågel.

WWF:s arktiska expert Tom Arnbom, bekräftade den utvecklingen.

Jag intervjuade även chefen för byns energicentral, Erling Rasmussen, som berättade att tidigare hade byn förråd av olja och bensin för två års förbrukning. Anledningen var att ibland låg isen hela sommaren så att de transportfartyg som varje sommar levererar, bränsle, mat och annat nödvändigt inte kunde komma in till byn. Den risken finns inte längre, så nu har lagren minskat.

För femton år sedan brukade årets sista skepp anlända i början på september, nu lägger sig isen så sent att skeppet kommer en månad senare, i början på oktober.

Jag vistades 12 dagar i byn. De dagarna behövdes för att bland annat bygga upp förtroende så att människor vill prata. Det finns en viss misstänksamhet mot besökare som kommer och ställer frågor. "De vill alltid ha något", var en kommentar från en fångstman. Dessutom är det krångligt och tar tid att ta sig till olika platser och försöka hyra båtar och farkoster.

Vistelsens längd bestämdes även av de begränsade förbindelserna med övriga världen. Den trafik som finns går med helikopter till flygplatsen som ligger två mil från byn och sedan små flygplan via Island. De går enbart två dagar i veckan och kan vara fullbokade under högsäsong.

Resa och boende är stora utgifter så utan stipendium hade det varit svårt att göra den här resan.